

Poslovna IT klima u vreme pandemije KRATAK PREGLED

VOJVODINA
ICT CLUSTER

Mart 2020.

www.vojvodinaICTcluster.org
office@vojvodinaICTcluster.org

Poslovna IT klima u vreme pandemije

KRATAK PREGLED

Ovaj put nisu nekretnine i berzanski *laissez faire* uzrok globalne ekonomske krize, ali nema sumnje da je kriza tu. U ovom pregledu, koji je zasnovan na odgovorima ljudi iz IT biznisa na kratak upitnik, dajemo prve informacije o stanju u IT industriji u Srbiji krajem marta, 2020. godine.

01

Kako pandemija utiče na IT sektor?

02

Koje su trenutne posledice, a koje se naslućuju?

03

Koji su putevi za prevazilaženje ove krize?

2. Kriza je izvesna

The impact of coronavirus on stock markets since the start of the outbreak

Source: Bloomberg, 19 March 2020, 13:00 GMT

BBC

Pad vrednosti akcija na svetskim berzama je siguran znak da je poslovanje klijenata IT Industrije, koja je uglavnom okrenuta stranim tržištima na koja izvozi svoje usluge, ugroženo. Kao i u vreme krize iz 2008. Godine, posledice će se osetiti i u ovoj industriji.

Makroekonomske mere

Central banks in more than 50 countries have cut interest rates to try to strengthen their economies

BBC

OEBS je izneo nove prognoze koje predviđaju usporavanje rasta privrede u Evropi i svetu. Ključne poruke su:

Covid-19 has hit people and livelihoods

- Covid-19 (coronavirus) has disrupted people's life and the global economy
- Activity has slowed dramatically in China on the back of containment measures
- Negative spillovers via tourism, supply chains, commodities, confidence are growing

The spread of coronavirus could intensify a global downturn

- Weakened by trade and political tensions, the global economy is vulnerable
- Containment measures and lower confidence would slow affected economies
- Pressure on industries with structural difficulties (autos) or that are large employers (tourism)

Governments cannot afford to wait

- Increase resources to the health sector and support the most vulnerable
- Ensure liquidity buffers for affected industries worldwide
- Coordinate health response, monetary and fiscal support across countries

Brojne zemlje u svetu preduzimaju mere za ublažavanje efekata ove krize na privredu. Japan, koji se suočava s troškovima mogućeg odlaganja Olimpijskih igara u Tokiju, ponudio je najmanje 15 milijardi dolara u programima zajmova za svoje kompanije. Vlada Hongkonga svakom stalnom rezidentu daje iznos u vrednosti od 1.280 američkih dolara, kako bi prevazišla recesiju izazvanu višemesečnim protestima, a sada pogoršanu korona virusom.

Ministri finansija EU u ponedeljak su rekli da već najavljeni planovi fiskalnih podsticaja iznose jedan odsto BDP-a u 2020. Nemačka kao najveća evropska privreda najavila je najveće mere, nemački zvaničnici su rekli da bi Vlada mogla da obezbedi potencijalno neograničeno finansiranje pogođenih kompanija, uključujući mere koje su pomogle da ta zemlja pre deset godina skoro bez ožiljaka prođe finansijsku krizu. Centralni deo plana Berlina je 550 milijardi evra programa zajmova i garancija zajmova za kompanije, mada je vlada naglasila da nema ograničenja finansijske pomoći.

Italijanska vlada je najavila plan potrošnje od 25 milijardi evra koji uključuje dodatna sredstva za zdravstvenu zaštitu i suspenziju plaćanja poreza i olakšice na hipoteke za ugrožene kompanije i domaćinstva. Španija je najavila do 200 milijardi evra podrške, uključujući privatne fondove koje vlada želi da mobilizuje.

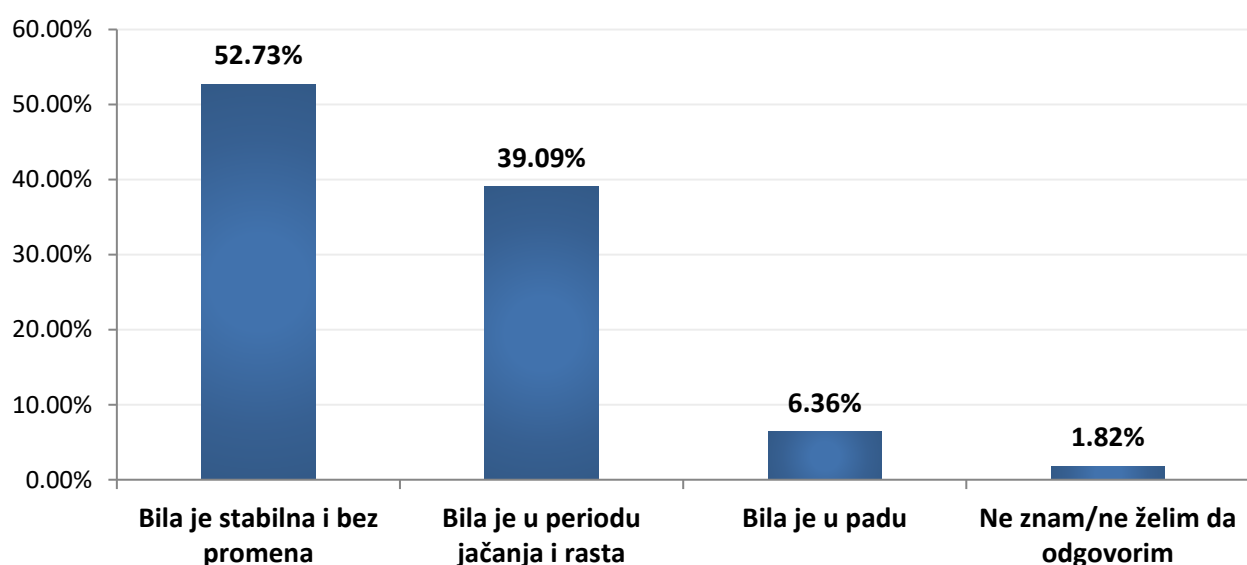
U Srbiji je za sada doneta uredba koja se tiče poreskih mera za vreme trajanja vanrednog stanja. Uredba se odnosi na poreske obveznike koji već imaju potpisan Sporazum o odlaganju poreskog duga sa Poreskom upravom. Prethodno je Narodna banka Srbije (NBS) usvojila odluke kojima se propisuje moratorijum u otplati obaveza dužnika, smanjila referentnu kamatnu stopu, a jedna od prvih mera je bilo izdvajanje dodatnog novca za javne investicije i za jednokratnu pomoć za penzionere. Ministar finansija je istakao da su prethodnih dana obavljani razgovori sa predstavnicima poslodavaca i sindikata i da je jasno da su privrednici u ovom trenutku u teškom stanju, te da država treba na odgovarajući način da im izađe u susret – ali nije izneo detalje o predstojećim eventualnim akcijama u tom pravcu. Ministar je dodao da je važno što su javne finansije potpuno stabilne, što četvrtu godinu za redom Srbija ima suficit u budžetu i što je javni dug pod kontrolom.

2. IT U SRBIJI U SVETLU PANDEMIJE - istraživanje

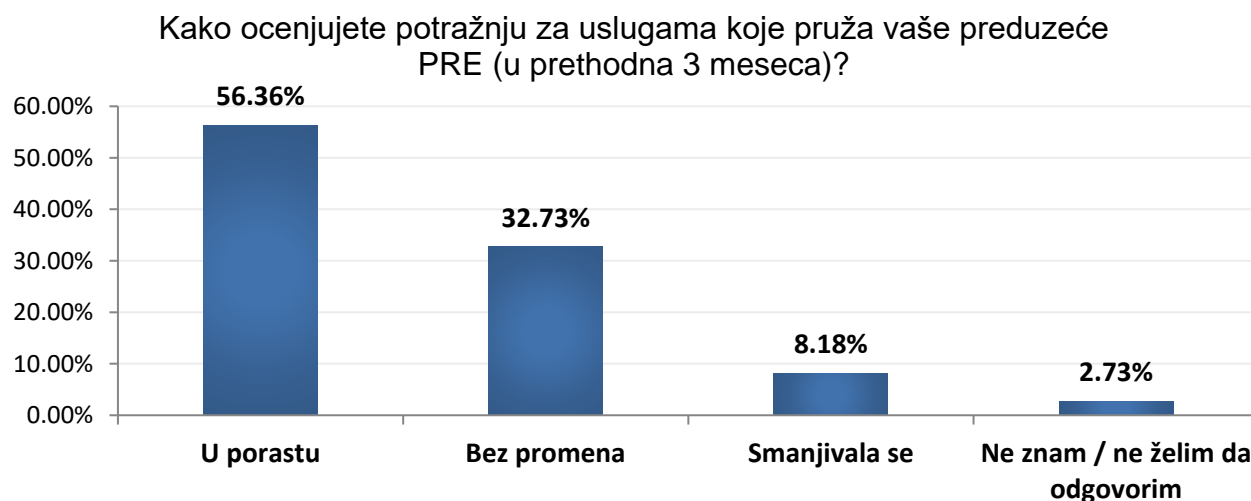
U ovom anonymnom blic istraživanju je tokom dva dana učestvovalo nešto preko 200 ispitanika.

1. Preko 90% ispitanika smatra da je ekonomska situacija njihovih preduzeća ili bila stabilna i bez promena ili je bila u periodu jačanja i rasta, pre nastupanja ove krize, što je u skladu sa trendom iz prethodnih godina.

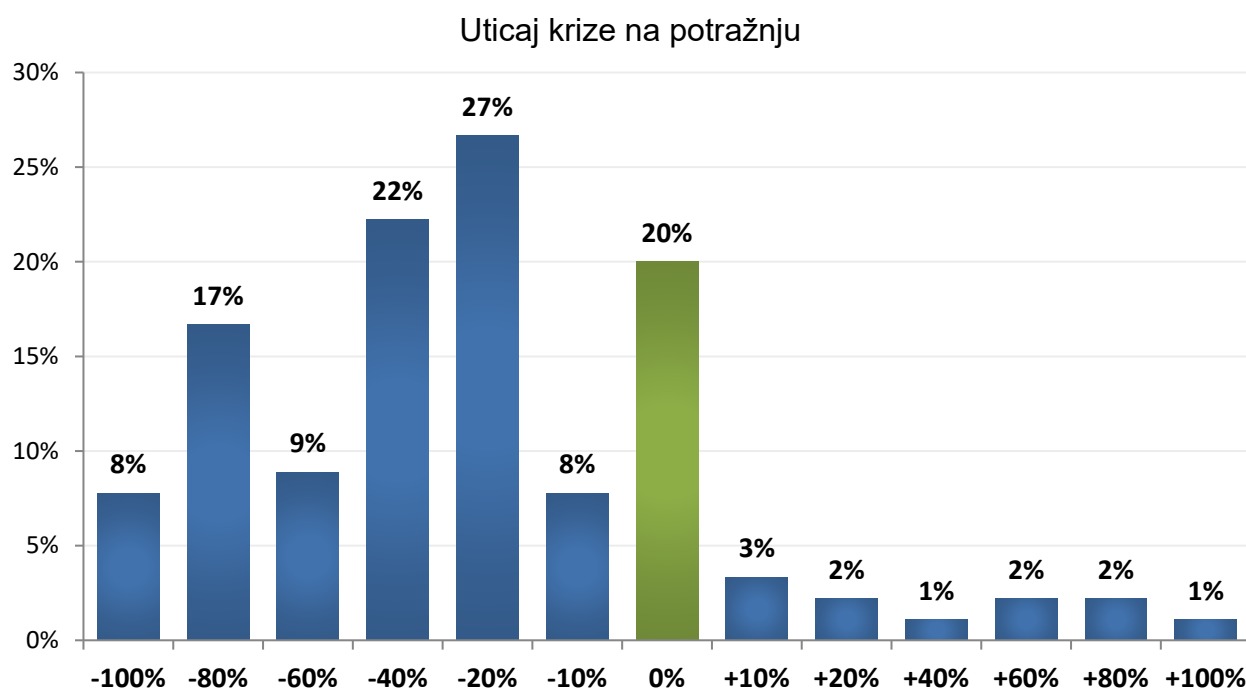
Kako ocenjujete ekonomsku situaciju u vašoj firmi PRE (u prethodna 3 meseca)?

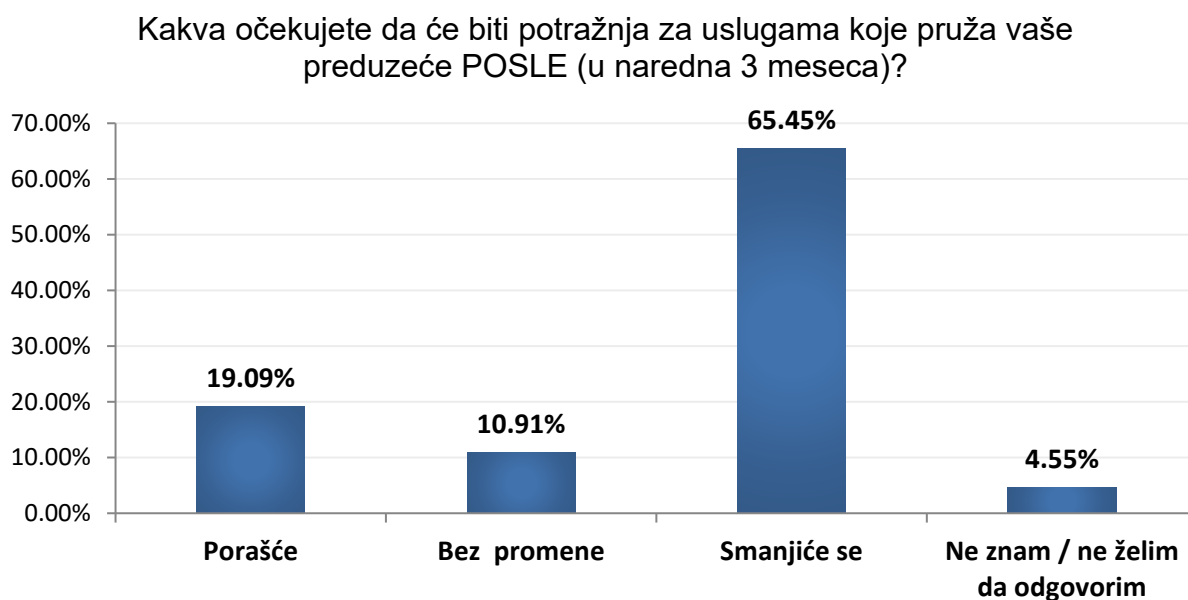
2. Isto tako, ogromna većina ispitanika je dalo ocenu „u porastu“ ili „bez promena“ po pitanju potražnje za njihovim uslugama pre nastupanja krize.

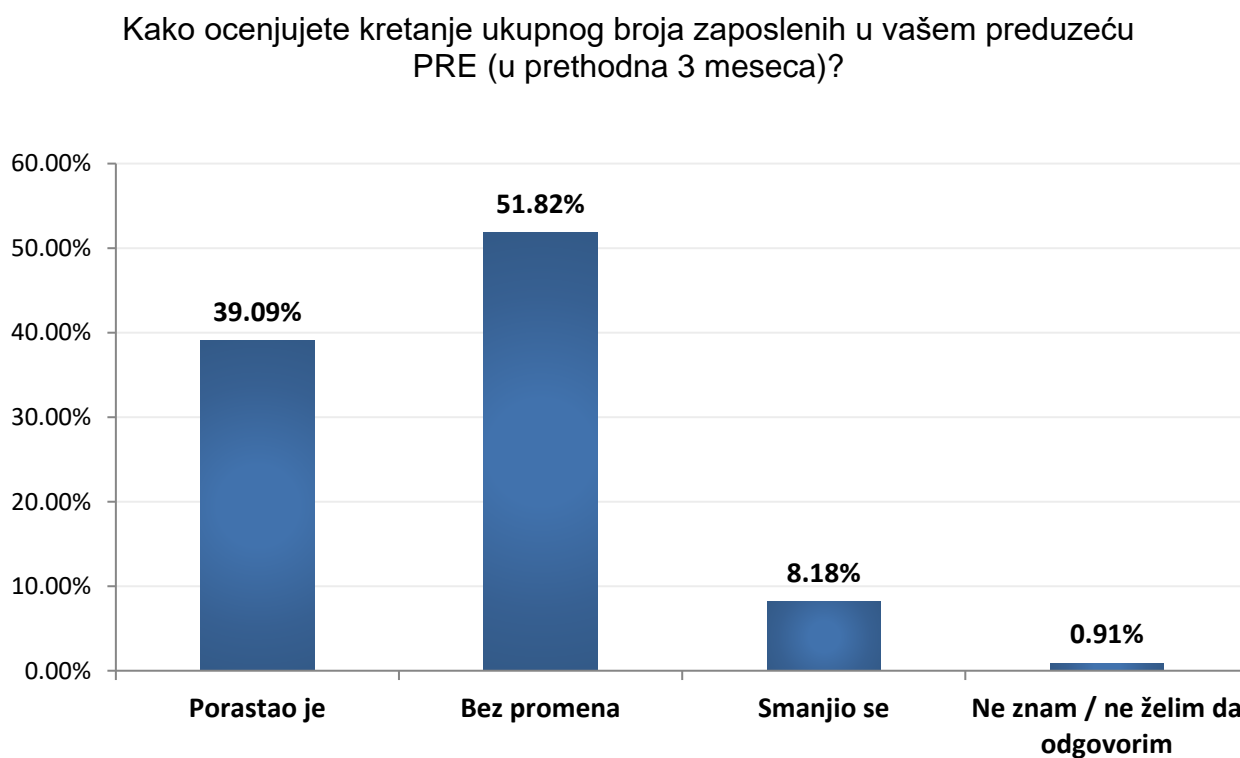
3. Na pitanje o uticaju nastale krize na potražnju usluga, dve trećine ispitanika izjavljuje da je došlo do pada potražnje, pri čemu je za 4% njih posao potpuno stao. Njih 18% još uvek ne oseća posledice, dok njih 10% registruje rast.

4. Po pitanju očekivanja razvoja situacije u naredna tri meseca, dve trećine ispitanika su izjavili da očekuju smanjenu tražnju, do je 30-ak% njih optimistično i očekuje rast ili tražnju bez promene.

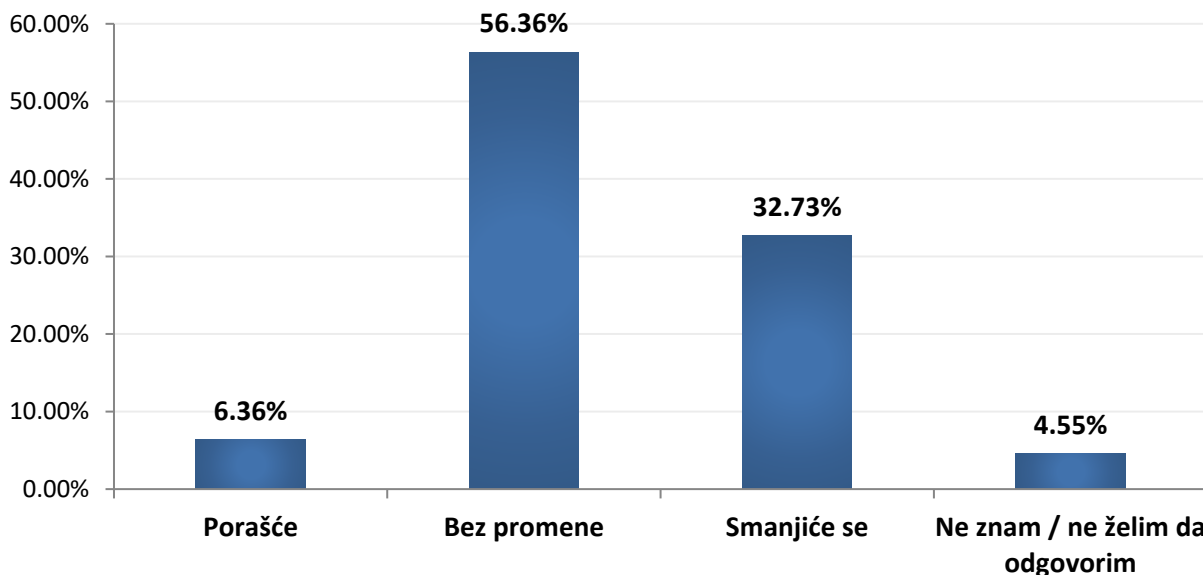

5. Po pitanju kretanja broja zaposlenih u periodu pre nastanka krize, nešto više od polovine ispitanika je prijavilo da nije bilo promena, dok je kod 37% njih registrovan rast.

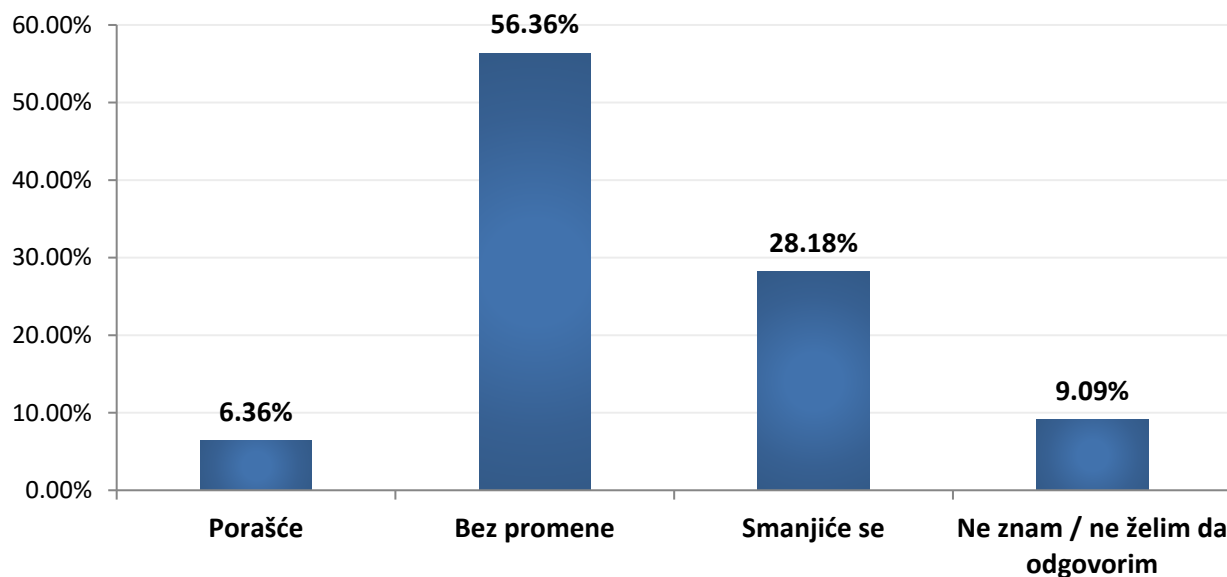
6. Na pitanje o očekivanom razvoju situacije po pitanju broja zaposlenih, više od polovine ispitanika očekuje zadržavanje brojnog stanja na istom nivou, dok jedna trećina očekuje smanjenje broja zaposlenih.

Kako očekujete da će se kretati ukupan broj zaposlenih u vašem preduzeću POSLE (u naredna 3 meseca)?

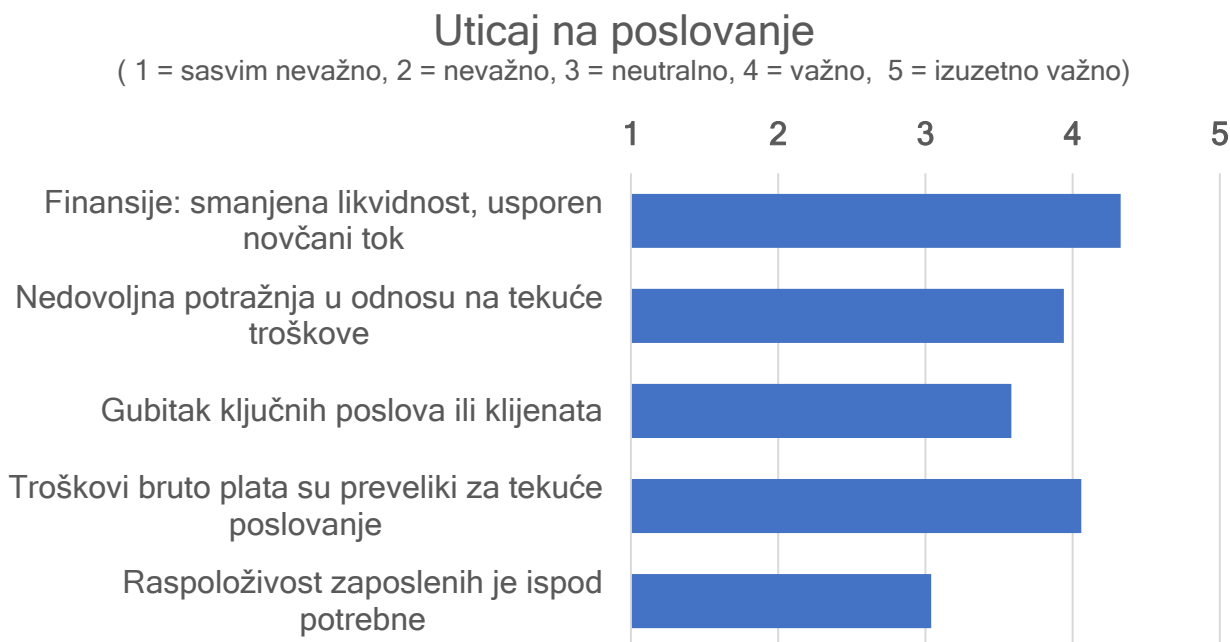

7. Po pitanju kretanja cena njihovih usluga u narednom periodu, većina procenjuje (ili se nada) da će one ostati na istom nivou, dok skoro jedna trećina očekuje pad cena.

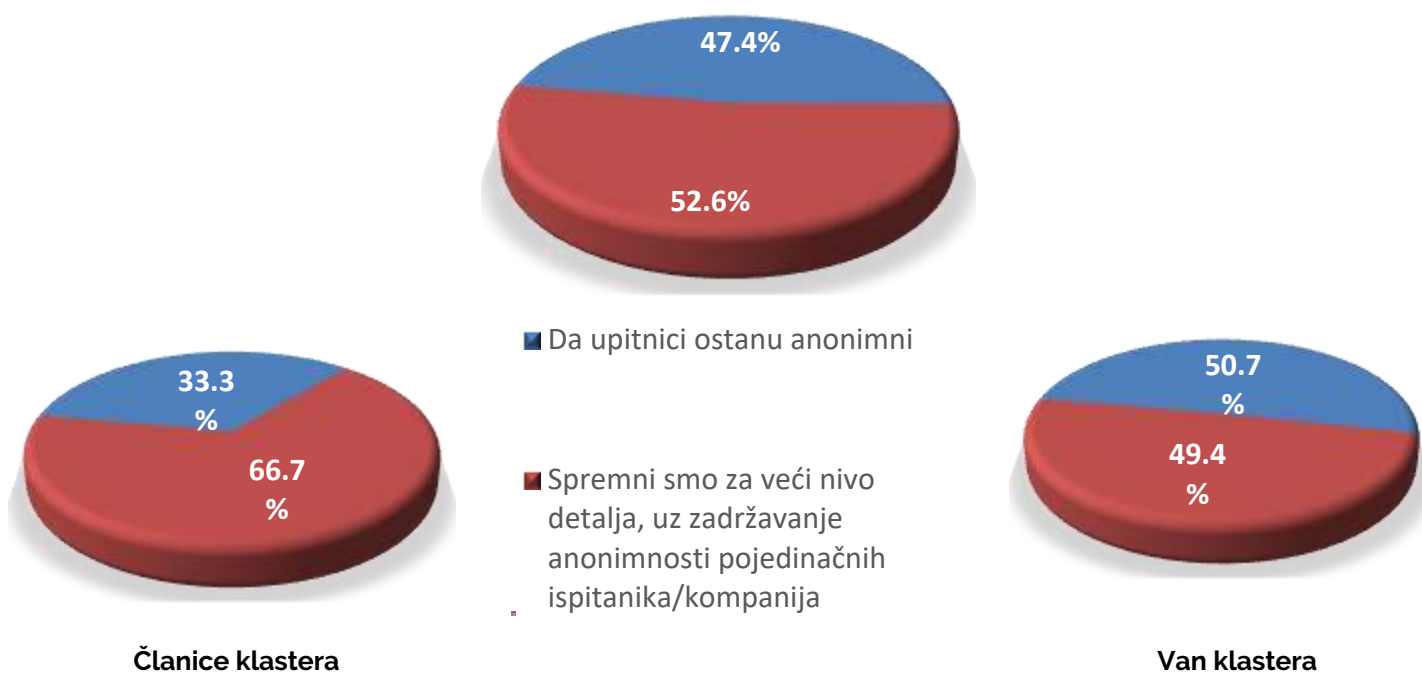
Kako očekujete da će se kretati cene vaših usluga POSLE (u naredna 3 meseca)?

8. Postavili smo i pitanje o uticaju nekoliko činilaca na poslovanje u narednom periodu. Rezultati govore da svi ovi činioci imaju veliku važnost, a na prvom mestu finansije – smanjena likvidnost i usporen novčani tok.

9. Većina ispitanika je spremna za veći nivo detalja u daljim istraživanjima. Zanimljivo je, i poučno, da smo dobili značajno različite odgovore u zavisnosti od toga da li su ispitanici članice klastera ili nisu:

3. PREDLOZI PRIVREDNIKA

Na kraju smo ostavili prostor ispitanicima da u slobodnoj formi iznesu svoje viđenje situacije, kao i da predlože mere za koje smatraju da su od ključne važnosti. U nastavku dajemo sažetak njihovih odgovora.

1. OBAVEZE PREMA DRŽAVI

- a. Ispitanici listom navode obustavu plaćanja poreza i doprinosa na neto plate (osim eventualno doprinosa za zdravstveno osiguranje) za vreme trajanja ovog stanja kao ključnu meru u cilju obezbeđivanja zadržavanja radne snage i likvidnosti preduzeća. Odlaganje plaćanja ovih obaveza ne bi pomoglo, jer ni prihodi iz ovog perioda neće biti odloženi. Ogromna većina IT preduzeća su mikro i mala preduzeća, koja ne mogu izdržati pokrivanje ovih troškova u uslovima pada tražnje za njihovim uslugama.
- b. Nakon krize, prepoloviti ukupna davanja na plate zaposlenih na 6 meseci, kako bi se podstakao oporavak preduzeća.
- c. Hitno uvesti plaćanje PDV-a samo za naplaćene račune, ali i za njih uvesti odlaganje.
- d. Umanjiti iznos akontacije poreza na dobit.
- e. Oslobođanje obaveze plaćanja paušala tokom trajanja krize.

2. DRŽAVNE MERE UBLAŽAVANJA KRIZE ZA PRIVREDU

- a. Odlaganje primene Testa samostalnosti i pomeranje rokova za zapošljavanje ljudi kvalifikovanih za subvencije. Nakon krize, ukinuti ograničenje na samo one koji nisu bili zaposleni 2019.
- b. Da Ministarstvo finansija da mišljenje o plaćanju naknade za putne troškove u vreme rada od kuće.
- c. Moratorijum na kredite i za pravna lica. Reprogram postojećih kredita. Beskamatni krediti za likvidnost.
- d. Smanjenje roka plaćanja javnog sektora na 15 dana, uspostaviti i održati dinamiku plaćanja javnog sektora prema dobavljačima iz privatnog sektora.¹
- e. Ukidanje što više parafiskalnih nameta poput firmarina, smanjiti akcize, ukidanje opštinskih nameta.
- f. Pomoć firmama za isplatu plata zaposlenima u slučaju pada prihoda u vreme vanrednog stanja za više od 50%.
- g. Pomoć poslovnim udruženjima za organizovan izlazak njihovih članica na nova tržišta.
- h. Onlajn networking događaji i aktivnosti koje edukuju tržište da se adaptira a ne da stane.

3. OPŠTE MERE ZA UBLAŽAVANJE KRIZE

- a. Ograničavanje cena širokog opsega roba i usluga. Drastično smanjenje cena struje, gasa, goriva.
- b. Oživeti kampanju „Kupujte domaće!“ radi zaštite domaćih MSP koja će biti pred velikim izazovima. Potrebno je sačuvati male i već sada planirati pokretanje potrošnje nakon krize.
- c. Subvencionisanje komunalnih troškova za građanstvo.

¹ Jedna od najvažnijih tema je održanje lanaca nabavke i prometa. Povećanje nenaplaćenih potraživanja bi povuklo celu privredu u spiralu pada kroz ciklus otpuštanja, pada kupovne moći i recesije.

Poslovna IT klima u vreme pandemije KRATAK PREGLED

VOJVODINA
ICT CLUSTER

Mart 2020.

www.vojvodinaICTcluster.org
office@vojvodinaICTcluster.org